

рації агротоваровиробників); забезпеченням екологічного ведення сільського господарства та захисту природного навколишнього середовища (завдяки державній підтримці процесу впровадження енергозберігаючих технологій, збереження водних, земельних і лісових ресурсів, мінімізації шкідливого впливу агробізнесу на природно-кліматичні умови, розвитку альтернативних джерел енергії); посиленням багатофункціональної ролі сільського господарства, стимулюванням несільськогосподарської зайнятості та забезпеченням добробуту середнього бізнесу, розвитком туризму, збереженням ландшафтів, інфраструктурним забезпеченням бізнесу тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Штифанич Р.В. Деякі аспекти впровадження інновацій на підприємствах АПК / Р.В. Штифанич // Науковий вісник Ужгородського університету. № 33. 2011. С. 220–223.
2. Основні пріоритети Спільної аграрної політики (САП) країн ЄС. URL: <http://www.amdi.org.ua/uk/home>.
3. Погріщук Г.Б. Стратегічні засади екологобезпечного ведення інноваціо-орієнтованого сільськогосподарського виробництва / Г.Б. Погріщук // Бізнес-Інформ. № 1. 2016. С. 207–211.
4. Ковальчук С.Я. Економіко-екологічне оновлення аграрного сектору в системі пріоритетів інноваційного розвитку / С.Я. Ковальчук // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. №12. 2016. С. 16–26.
5. Ukraine Economic Update // The World Bank. – 2016. URL: <http://www.worldbank.org/en/country/ukraine/ukraine-economic-date-fall-2016>.
6. Федулова Л. Особливості розвитку інноваційної політики Європейського Союзу: виклики для України / Л. Федулова, Г. Андрощук // Проблеми науки. № 7–8. 2014. С. 40–43.
7. Данкевич Є.М. Соціальна складова інтеграційних процесів в аграрному секторі економіки / Є.М. Данкевич // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія: Економічні науки. № 1. 2015. С. 9–13.
8. Ткачук В.А. Соціально-економічні аспекти функціонування агрохолдингів в Україні в контексті розвитку сільських територій / В.А. Ткачук // Науковий вісник НУБіП України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. № 6(181). 2013. С. 222–231.

УДК 339.922:37

Пішенін І.К.
кандидат економічних наук,
заступник начальника Інспекції з питань
підготовки та дипломування моряків

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ТРАНСПОРТНОЇ СФЕРИ

У статті подані методичні основи інтернаціоналізації в системі підготовки спеціалістів транспортної сфери. Визначені детермінанти інтернаціоналізації освітньої діяльності у корпоративних транспортних університетах, а також представлені дієві інструменти підвищення компетентності спеціалістів під час формування навчального процесу, що забезпечує конкурентоспроможність випускників транспортних освітніх закладів України.

Ключові слова: транспортна сфера, інтернаціоналізація освіти, диверсифікація технологій, інноваційні форми.

Пішенін І.К. МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИИ В СИСТЕМЕ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ТРАНСПОРТНОЙ СФЕРЫ

В статье представлены основные направления интернационализации образования в транспортной сфере. Определены детерминанты интернационализации образовательной деятельности в корпоративных транспортных университетах, а также представлены инструменты повышения компетенции специалистов при формировании учебного процесса, который обеспечивает конкурентоспособность выпускников транспортных образовательных учреждений Украины.

Ключевые слова: транспортная сфера, интернационализация образования, диверсификация технологий, инновационные формы.

Pishenin I.K. METHODOLOGICAL BASIS OF INTERNATIONALIZATION IN TRAINING SYSTEM SPECIALISTS OF THE TRANSPORT SPHERE

The article presents the methodical foundations of internationalization in the system of preparation of specialists in the transport sphere. The determinants of the internationalization of educational activities in corporate transport universities are determined, and effective tools for increasing the competence of specialists during the formation of the educational process that provides the competitiveness of graduates of transport educational institutions of Ukraine are presented.

Key words: transport sphere, internationalization of education, technology diversification, innovative forms.

Постановка проблеми. В епоху глобалізації інтернаціоналізація стає фундаментальною закономірністю розвитку держави. Це охоплює різні сфери життєдіяльності. Інституційне регулювання цього процесу суттєво впливає на науково-освітню діяльність, що відіграє значну роль в економіці знань. На основі розвитку університетів інноваційні технології генерують ресурсний потенціал.

З розвитком інтеграційних процесів у сфері послуг університети стають самостійними суб'єктами, що забезпечує високий рівень якості освіти за рахунок

інноваційних технологій і впровадження комерційно-консалтингових послуг для забезпечення адміністрування. Нові можливості суттєво прискорили співробітництво у різних напрямках: фінансовому, економічному та міжакадемічному. Відбувається диверсифікація відповідних організаційних технологій.

Процеси глобалізації університетської діяльності приводять до радикальних змін у структурі управління університетами, тобто формуються дослідницькі та кооперативні підрозділи, де головними пріоритетами стають комерційно-консалтингові види

послуг. Це дає можливість розвивати менеджмент зовнішньоекономічної діяльності у відповідному напрямі [1, с. 29–30].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Такі суттєві зміни у діяльності класичних університетів із застосуванням інноваційних форм та методів потребують більш високих рівнів теоретико-методологічного дослідження у процесі інтернаціоналізації. Теоретичному аналізу функцій менеджменту у корпоративних університетах та особливостям міжнародного співробітництва в освітній сфері, його значень та формуванню сучасних концепцій розвитку освітньої сфери зі впровадженням інноваційних технологій присвячені наукові доробки відомих учених, таких як М. Делягін, П. Друкер, М. Кастельс, Дж. Кендрік, Б. Кларк, П. Ромер, Е. Тоффлер, А. Анчишкін, В. Віфлеємський, В. Гойло, О. Добринін, С. Дятлов, В. Іноземцев, В. Капелюшников, В. Марцинкевич, А. Панарін, Ю. Рубін, М. Шмельов та ін.

Особливо змістовно представлені питання впровадження міжнародних стандартів у формуванні освітніх процесів та формуванні міжнародних взаємозв'язків університетів таких відомих учених, як Л. Антонюк, О. Білорус, А. Гальчинський, В. Геєць, Б. Данилишин, О. Грішнова, М. Згуровський, І. Каленко, М. Карпенко, А. Колот, К. Корсак, Д. Лук'яненко, В. Новицький, Т. Оболенська, Є. Панченко, Ю. Пахомов, А. Поручник, А. Рум'янцева, А. Сбруєва, В. Сіденко, С. Сіденко, А. Філіпенко, Т. Фініков, А. Чухно та ін.

Ці наукові дослідження присвячені аналізу освітніх технологій, що впроваджуються на світовому просторі інших країн під час здійснення диверсифікації фінансових джерел у системі освіти. Нові тенденції розвитку інформаційного простору забезпечують суттєву модернізацію освітніх технологій. Але це багатоаспектна та багатогранна проблема, що потребує подальшого вивчення.

Наукова проблема інтернаціоналізації підготовки спеціалістів транспортної сфери залишається недостатньо вивченою і не має належного обґрунтування. Це пов'язано з особливостями транспортної сфери. Передусім потребують уваги багатоаспектність галузі та визначення передумов формування регуляторної політики освіти у транспортній галузі.

Обґрунтування детермінант інтернаціоналізації освітньої діяльності у корпоративних транспортних університетах, визначення пріоритетних напрямів під час формування навчальних планів, а також дієвих інструментів підвищення компетентності у формуванні варіативної часті навчального плану повинно забезпечувати конкурентоспроможність випускників транспортних освітніх закладів України [2, с. 216–219].

Трансформація глобалізаційних переваг інтернаціоналізації освіти під час формування організаційних механізмів навчального процесу у вітчизняних навчальних закладах транспортної сфери повинна відповідати пріоритетам освітнього середовища у контексті інформатизації навчального процесу на рівні міжнародних стандартів підготовки фахівців транспортної галузі.

Надзвичайно важливим у сучасних умовах є дослідження трансформації інтернаціоналізації освіти у транспортній сфері з урахуванням системних підходів та організаційних механізмів удосконалення навчального процесу.

Метою статті є змістовне системне дослідження методичних основ інтернаціоналізації у системі підготовки спеціалістів транспортної сфери, визначення

організаційних механізмів сучасної підготовки фахівців з урахуванням особливостей транспортної галузі та міжнародних стандартів підготовки спеціалістів галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою умовою інтернаціоналізації в системі підготовки спеціалістів транспортної галузі є необхідність органічного зв'язку з практичною діяльністю. Освітні процеси у транспортній сфері повинні спиратися на потреби транспортної галузі, формувати відповідні кваліфікаційні компетенції випускників. У зв'язку з цим деякі транснаціональні корпорації створюють свої центри підготовки, де готують спеціалістів відповідно до власних вимог. Специфіка галузі передбачає наявність кваліфікованого персоналу на всіх етапах життєвого циклу. Тому більшість транспортних компаній, які орієнтовані на подальший динамічний розвиток, приділяють значну увагу впровадженню і застосуванню сучасних інформаційно-комунікативних технологій.

Одним з основних методологічних підходів інтернаціоналізації в системі підготовки спеціалістів транспортної сфери є створення клієнтоорієнтованої моделі із визначенням головних вимог транспортної сфери в умовах трансформації діяльності навчальних закладів [3, с. 63]. Це можливо за виявленням особливостей конкретного напрямку підготовки (авіаційний, морський, залізничний та ін.) Потрібно забезпечити механізми повної взаємодії навчального закладу та транспортної галузі в умовах формування транснаціональних транспортних корпорацій.

Другим стратегічним завданням у системі інтернаціоналізації системи підготовки спеціалістів транспортної галузі є диверсифікація сутності та механізму впровадження міжнародних стандартів (Системи менеджменту якості ISO 9000, Системи екологічного менеджменту – ISO 14000 та ін.) у систему підготовки фахівців в умовах глобального бізнесу [4, с. 192; 12, с. 9]. Методологічною основою таких досліджень повинен стати системно-структурний аналіз транспортної галузі з урахуванням міжнародних вимірів для формування конкурентоздатності навчальних закладів України.

Третій складник – це сегментація транспортної галузі з визначенням конкурентних переваг та механізму їх упровадження в українських навчальних закладах. На основі прогнозування параметрів кількісного та якісного ресурсного потенціалу світового ринку праці у транспортній сфері та порівняльних оцінок якості освітніх послуг необхідно впровадити сучасні методи навчання з формуванням інтегрованого інформаційного освітнього простору. Такий підхід забезпечує можливість диверсифікації якісних параметрів розвитку системи підготовки в транспортній сфері [5, с. 102–103].

Четвертий складник комплексного дослідження інтернаціоналізації системи підготовки спеціалістів транспортної сфери – це позиціонування університетської освіти на формуванні чинників конкурентоздатного статусу та головних його складників в організаційних формах навчального процесу на основі міжнародних стандартів (ISO 9000, ISO 14000). Такий підхід дасть змогу сформувати процеси організаційної реструктуризації через проектний менеджмент взаємопов'язаних функцій – стратегічного планування навчального процесу, поєднання консалтингової діяльності транспортних університетів з інноваційно-підприємницькими заходами, а також забезпечення формування інформаційно-аналітичної мережі світових освітніх стандартів та новітніх

методик навчання. Реалізація таких різноаспектних напрямів формування та розвитку інтеграції освіти у транспортній сфері дає змогу забезпечити трансфер сучасних освітніх технологій [10, с. 156; 11, с. 27].

Таким чином, інтернаціоналізація в системі підготовки спеціалістів транспортної сфери існує в національних межах і є частиною єдиного світового ринку освітніх послуг транспортного кластеру, структура якого зазнає динамічних змін як щодо суб'єктів попиту (що постійно зростає за рахунок країн, що розвиваються), так і щодо суб'єктів пропозиції (сучасні транспортні університети утворюють складну, надзвичайно диверсифіковану та різнорівневу систему). З огляду на це актуалізується питання не стільки ранжування транспортних університетів, скільки визначення лідерів – самих потужних суб'єктів світового освітнього ринку, здатних акумулювати величезні ресурси для формування висококваліфікованих людських ресурсів, проводити і комерціалізувати наукові дослідження. Такими суб'єктами можуть бути лише дослідницькі університети, ставку на які роблять всі передові країни світу, але стратегії їх формування можуть бути різними. Отже, створення і підтримка університетів світового рівня – це один із реальних засобів конкуренції в глобальному середовищі. Поруч з цим необхідна і цілеспрямована підтримка всієї національної системи освіти з тим, щоб формувати і розвивати її конкурентні переваги. З огляду на важливість та актуальність проблеми виживання університетів в умовах глобалізації, необхідний постійний моніторинг національних систем освіти, підготовка аналітичних доповідей щодо їх конкурентоспроможності та окреслення конкретних заходів з ефективної інтеграції освітніх систем у глобальне середовище зі зведенням до мінімуму всіх ризиків, а головне – пошук системних підходів до формування власних конкурентних переваг.

Зацікавленість суб'єктів-виконавців на всіх етапах реалізації інтеграційного процесу досягається шляхом орієнтації всіх учасників освітнього процесу на кінцевий результат: від науково-дослідних розробок, виробництва транспортних послуг до участі в реалізації і надання сервісних послуг. Така зацікавленість суб'єктів орієнтована на кінцевий результат і дає змогу використовувати механізм інтеграційної взаємодії як основу для реалізації державної освітньої політики. З наведених вище обставин інтегрованого функціонування суб'єктів випливає, що рівень інтенсивності механізму інтеграційної взаємодії залежить від взаємопов'язаних факторів, які перебувають у групах:

а) локальної ефективності господарюючих суб'єктів;

б) розвиненості інституційності освітнього середовища і реальних можливостей його зміни в напрямках підвищення ефективності діяльності і розвитку досліджуваної системи взаємодії. Йдеться про формування механізму взаємозв'язку між суб'єктами державної влади, наукової сфери і господарюючими транспортними суб'єктами, що безпосередньо утворюють інноваційні перетворення в економічному просторі;

в) якості та ефективності комплексного впливу суб'єктів один на одного.

Складність цього процесу зумовлюється також тим, що виокремлення в структурі глобального ринку самостійного сегменту – ринку освітніх послуг – має свою специфіку, яка визначається, по-перше, неоднозначністю ринкової природи освіти, по-друге,

зростанням її значення у формуванні сучасних висококваліфікованих людських ресурсів, по-третє, все більшим залученням освіти і науки у сферу глобальних ринкових відносин.

Для першої групи факторів вирішальне значення має:

– продуктивність окремих транспортних суб'єктів, що виражена у вигляді продуктивності праці. Рівень продуктивності залежить більшою мірою від застосовуваних методів організації транспортних перевезень і від використання сучасних транспортних засобів;

– досконалий поділ функцій кожного суб'єкта, виражений у показниках ефективності діяльності транспортного суб'єкта: науко-і матеріаломісткість виробництва транспортної послуги; заборгованість, що характеризує непряму втрату грошових коштів суб'єкта; сума прибутку; заборгованість за кредитами; балансова вартість основних фондів; комерційні та управлінські витрати; коефіцієнт автономії; коефіцієнт поточної ліквідності; приріст частки наукомістких виробів у перерахунку на одного працівника господарюючого суб'єкта.

До факторів другої групи можна віднести:

– ступінь ефективності досліджуваного інтеграційного механізму в розробленні та вдосконаленні підходів, показників, норм і методів взаємодії в межах відносин більш високого рівня. Ступінь ефективності може бути виражений показниками, що характеризують рівень розвитку інституційного середовища регіону.

Висновки. Україна має значний інтелектуальний потенціал для економічного зростання. Особливо це стосується питань інтернаціоналізації освіти. Транспортна галузь – одна з найбільш фундаментальних у системі економічного зростання держави, але формування кадрового питання є найголовнішим сьогодні.

На основі представлених матеріалів слід підкреслити, що формування процесу інтернаціоналізації в системі підготовки спеціалістів транспортної сфери забезпечує моніторинг сучасних освітніх технологій, своєчасну ефективну інтеграцію освітніх систем на світовому ринку, входження українських університетських комплексів у структуру глобального світового освітнього середовища та забезпечення конкурентних переваг у формуванні компетенцій фахівців транспортної сфери на рівні світових тенденцій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Сбруєва А.Л. Глобалізація освіти / Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України, голов. ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 540 с.
- Діалектика вищої освіти: трансформація від декларації до реалізації: Навч. посібник / Головка В.О., Гримблат С.О., Барановський Д.І., Кузьмін Б.М., Приходько Ю.О., Хохлов А.М., Пасічник В.А., Капієцький В.Ф. Харків: Еспада, 2009. 304 с.
- Дем'яненко Н.. Світова інтерпретація ідеї університету: методологія, теорія, досвід реалізації // Вища освіта України. 2009. № 1. С. 60–66.
- Саліхова О. Високі технології: дефініція та оцінка: Монографія. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2008. 290 с.
- Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. К.: КНЕУ, 2003. 394 с.
- Поручник А.М. Національний інтерес України: економічна самодостатність у глобальному вимірі: монографія. К.: КНЕУ, 2008. 352 с.
- Глобальне конкурентне пространство: Монографія / О.Г. Белорус и др.; Рук. авт. кол. и науч. ред. О.Г. Белорус. К.: КНЭУ, 2008. 720 с.
- Економіка знань: виклики глобалізації та Україна. Під заг. ред. А.П. Гальчинського, С.В. Львовичкіна, В.П. Семиноженка. К.: 2005. 261 с.

9. Джурицкий А. Интернационализация высшего образования: тенденции и проблемы // Вестник высшей школы (Alma mater) № 9. 2002. С. 44-49.
10. Дергачев В.А. Глобалистика: учеб. пособие. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. 303 с.
11. Дзвінчук Д.І. Ринок праці та вища освіта у суспільстві знань // Вища освіта України. 2008. № 4, додаток 1 «Безперервна освіта в Україні: реалії і перспективи». С. 24-29.
12. Дьяконов С., Тузиков А., Зинурова Р., Гребнев Л., Крупнов Ю., Царик Ю. Корпоративный университет на основе проектного образования как инструмент инновационного развития // Высшее образование в России. 2006. № 11. С. 3-14.

УДК: 338.22.021.2

Проскуріна М.О.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри мистецтв
Київського університету культури

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Стаття присвячена аналізу теоретичних основ державної політики у сфері культури та обґрунтуванню її економічних інструментів. Досліджено систему державного управління економічною діяльністю у сфері культури. Виявлено основні проблеми сучасних систем управління. Підкреслено специфіку сфери культури як сектору економічної діяльності. Проаналізовано соціально-економічні передумови децентралізації культури.

Ключові слова: децентралізація, культурна політика, економічна цінність, утилітарна цінність, культурна цінність, державне регулювання культури, інклюзивність, стейкхолдери.

Проскуріна М.О. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СФЕРЕ КУЛЬТУРЫ

Статья посвящена анализу теоретических основ государственной политики в сфере культуры и обоснованию ее экономических инструментов. Исследована система государственного управления экономической деятельностью в сфере культуры. Выявлены основные проблемы современных систем управления. Подчеркнута специфика сферы культуры как сектора экономической деятельности. Проанализированы социально-экономические предпосылки децентрализации культуры.

Ключевые слова: децентрализация, культурная политика, экономическая ценность, утилитарная ценность, культурная ценность, государственное регулирование культуры, инклюзивность, стейкхолдеры.

Proskurina M.O. THEORETICAL BASES OF STATE REGULATION OF ECONOMIC ACTIVITY IN THE SPHERE OF CULTURE

The article is devoted to the analysis of the theoretical bases of the state policy in the sphere of culture and the justification of its economic instruments. The government system of economic activity in the sphere of culture is studied. The main problems of modern management systems are revealed. The specificity of the sphere of culture as a sector of economic activity is underlined. The socio-economic prerequisites for the decentralization of culture are analyzed.

Key words: decentralization, cultural policy, economic value, utilitarian value, cultural value, state regulation of culture, inclusiveness, stakeholders.

Постановка проблеми. Ідеологічні, культурні та соціально-економічні трансформації українського суспільства наклали свій відбиток на культурну політику. Україна, намагаючись увійти у світову спільноту як відкрита соціальна і демократична держава, одним із пріоритетних напрямів державної політики декларує забезпечення рівності можливостей доступу до цінностей культури і культурної діяльності. Реформаторська діяльність у соціально-правовій сфері культурної політики зіткнулась із гострою необхідністю подолання цілої низки інституційних, соціально-економічних, ідеологічних і культурних бар'єрів. Тому сьогодні питання про національну культурну політику, яка є одним із важливих елементів цієї системної картини, для України набуває особливої актуальності і вимагає ретельного концептуального опрацювання.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Одними з перших, хто дослідив середовище культури та культурної індустрії як сфери державного втручання, були німецькі вчені М. Хоргхаймер та Т. Адорно. Вони у своїх роботах продовжили традиції, закладені М. Вебером. Питанню трактування поняття державного регулювання культури присвячені роботи

В. Чопіча і А. Скарака. На можливість конфлікту між державним регулюванням та автономією культурних установ звернув увагу Т. Шмітд. Р. Вебер аналізував державну політику з позицій фіздисциплінарності та системності. Б. Фрей, Д. Тросбі, В. Померей, Дж. Холден, Дж. Балта дослідили в своїх роботах категорію культурної цінності та її співвідношення з економічною. Загалом питання державного регулювання культури знаходиться в центрі уваги дослідників у контексті введення сектору культури в перелік сфер економічної діяльності. Тому для України аналіз здобутків провідних учених країн світу може стати при нагоді, оскільки сьогодні держава обрала курс на кардинальні реформи соціокультурного сектору.

Мета статті: розгляд теоретико-методологічних аспектів культурної політики в кроскультурному вимірі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час дослідження та аналізу системи управління культурною доцільно керуватися підходом, запропонованим В. Чопічем а А. Скараком [4]. Вчені виходили з того, що система управління культурною «складається з двох підгалузей: